

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Haber-Yorum

ABD-Endonezya Savunma Ortaklığı ve Cakarta'nın ABD'nin Stratejik Yörüngesine Doğru Sürüklenmesi

Haber:

13 Nisan 2026'da, ABD Savaş Bakanı Pete Hegseth ve Endonezya Savunma Bakanı Sjafrie Sjamsuddin, ikili ilişkilerin kapsamlı savunma işbirliği ortaklığı düzeyine yükseltildiğini resmen duyurdu. Bu, Pentagon'da duyuruldu; zira bu söz konusu çerçeve, askeri kapasitelerin modernizasyonuna, seçkin birliklerin ortak eğitimine ve denizcilik ve otonom alanlarında yeni nesil teknolojilerin geliştirilmesine odaklanıyor.

Bu ilerlemeye rağmen Endonezya, askeri uçuş izinlerine ilişkin Amerikan önerisini anlaşmadan dikkat çekici biçimde hariç tuttu. Cakarta'dan bir sözcü, ulusal egemenliği güvence altına almak amacıyla bu tür bir erişimin halen "titizlikle incelenmekte" olduğunu vurguladı. Dahili raporlar, Endonezya Dışişleri Bakanlığı'nın, ülkeyi Güney Çin Denizi'ndeki çatışmalara sürükleyebileceği endişesiyle öneriye karşı uyarıda bulunduğu işaret etmektedir.

Endonezya'nın kısa süre önce BRICS grubuna katıldığı ve Rusya ile petrol görüşmelerini sürdürdüğü bir zamanda Cumhurbaşkanı Prabowo Subianto, ABD ile ticaret anlaşmaları imzalamak ve "Barış Kurulu'na" katılmak yoluyla ilişkilerde dengeli olmaya devam ediyor. Bu stratejik tarafsızlık, Endonezya'nın enerji taşımacılığı için en önemli küresel geçitlerden biri olan Malakka Boğazı üzerindeki kontrolü göz önüne alındığında hayati bir öneme sahiptir. Filipinler ve Avustralya gibi resmî anlaşmalarla bağlı müttefiklerin aksine, Endonezya'nın yeni kapsamlı savunma iş birliği ortaklığı statüsü, anlaşmaların dayattığı karşılıklı savunma yükümlülükleri olmaksızın üst düzey iş birliğini vurgulamaktadır. (Ajanslar)

Yorum:

Amerika Birleşik Devletleri ile Endonezya arasındaki savunma ilişkilerinin kapsamlı savunma işbirliği ortaklığına yükseltilmesi, Cakarta'nın dış politika seyrinde önemli bir dönüşümü temsil etmektedir. Endonezya'nın, Trump'ın sözde "Barış Kurulu'na" katılma davetini kabul etmesinden sadece birkaç ay sonra bu ortaklık, Endonezya'yı Amerika'nın stratejik yörüngesine daha derinden bağlayan yeni bir katman eklemektedir.

Kapsamlı savunma iş birliği ortaklığı resmî olarak ortak savunma yükümlülüklerinden kaçınsa da ortak teknoloji geliştirmeye, özel seçkin kuvvetlerin entegrasyonuna ve askerî modernizasyona odaklanması, Endonezya'yı, ABD'nin askerî sistemleriyle ve buna eşlik eden doktrinsel çerçevelerle daha büyük bir uyuma doğru sevk etmektedir. Tarihsel olarak bu tür bir bağımlılık, genellikle jeopolitik krizler meydana geldiğinde ortak devletin

nasıl davranacağı hakkında -gizli ama istikrarlı- siyasi beklentiler doğurmaktadır.

Bu, fiilen de gözlemlenebilir. Zira Endonezya'nın, Amerika ve Yahudi varlığının İran'a karşı savaşına yönelik güçlü bir kınama yayımlayamaması, onun geleneksel diplomatik duruşundan açık bir sapma oluşturmuştur. Oysa onlarca yıl boyunca Endonezya, kendisini Filistin'in ve dünyadaki sömürgecilik karşıtı değerlerin en güçlü savunucularından biri olarak sunmuştur. Bu umursamaz tutum, artan güvenlik ortaklığının, özellikle mesele ABD ve Yahudi varlığının eylemleriyle ilgili olduğunda, Endonezya'nın ne söyleyebileceği veya ne yapabileceğine dair sınırlar çizmeye başladığına işaret etmektedir.

Stratejik açıdan bu, endişe vericidir. Zira Endonezya, dünyanın en önemli deniz geçitlerinden biri olan Malakka Boğazı'nı kontrol etmesi, 280 milyonu aşan nüfusu ve yeşil teknolojiler için küresel tedarik zincirinde kritik öneme sahip devasa doğal kaynaklar gibi muazzam jeopolitik potansiyele sahiptir. Teorik olarak Endonezya, bu gücü kullanarak büyük güçlerin baskılarını dengeleyebilecek bağımsız bir dış politika takip edebilir.

Bununla birlikte Endonezya'nın Amerika'nın desteğine artan bağımlılığının yanı sıra ART ticaret çerçevesi gibi yeni ekonomik araçlar, onun manevra alanının daralması tehdidi oluşturmaktadır. Cakarta'yı Amerika'nın stratejik mühendisliğine daha derin bir şekilde bağlamak yoluyla Endonezya, özellikle Amerika ve müttefiklerinin küresel eleştirilere maruz kaldığı Filistin'deki devam eden kriz ya da bölgede Amerika ve Yahudilerin askerî operasyonlarının tarzı gibi konulara karşı ideolojik tutumlar benimseme konusunda kendini aciz bulabilir.

Eğer Endonezya bu yolda devam ederse, Küresel Güney'in ve Filistin halkının kendi kaderini tayin hakkının savunucusu olarak tarihsel kimliği aşınabilir. Daha da kötüsü uluslararası ve yerel düzeyde, Orta Doğu ve İslam ülkelerinde Yahudi varlığının saldırganlığına imkan veren güçlerle zımnen ittifak halinde olduğu şeklinde görülebilir.

Endonezya'nın, stratejik değerinin başkalarına bağımlılıkta değil, aksine bağımsızlıkta yattığını idrak etmesi gerekir. Oysa temel ticaret yolları üzerindeki kontrolü, demografik ağırlığı ve doğal kaynakları, onu küresel sahada gerçekten bağımsız bir aktör haline getirebilecek güç araçlarıdır. Ama eğer Cakarta başka bir devlete bağlı bir güç mimarisine entegre olmaya devam ederse, bu arzu gerçekleşmeyecektir.

Eğer rotasını yeniden ayarlamazsa Endonezya, yakında sadece dış politikasındaki bağımsızlığını kaybetmekle kalmayabilir, aksine işgali, zulmü ve Filistin halkının yaşadığı devam eden trajediyi desteklemeye devam eden güçlerin safında sessizce ya da işbirliği içinde yer alabilir.

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Abdullah Asvar